नं० ४५३६ – घ

पंचखरा नं. ७१
(ज्योतिषम्)
पत्राणि २६ (सम्पूर्णम्)

4539
F – 29
Complete

नं० ४५३९ – घ
पञ्चस्वरा: (ज्योतिषम्)
पत्राणि २९ (संपूर्णम्)

पञ्चस्वरा
२९ पत्राणि | ज्योतिष

१
श्रीगणेशायनमः॥ इष्टदेवंनमस्कृत्यगोपालंकुलदैवतं श्रीप्रजापतिदासे
नक्रियतेग्रथसंग्रह १ वराहकृतसूत्रेणयत्किंचित्क्रियतेमया ज्योतिर्विदः
प्रपश्यंतुग्रहाणांसुविचारतः २ अपास्यमरणंमूर्छाःप्रपश्यंतिशुभाशुभंमरि
ष्यतियदादेवात्कोभोक्ताच्छुभाशुभं ३ तस्मात्सर्वप्रयत्नेनआयुस्थानंवि।
चिंतयेत्वालस्यजन्मात्रेणाजन्मारिष्टंविचिंतयेत् ४ चतुर्विंशतिवर्षाणियावत्
छनिजन्मनःतावद्दृष्टंविचार्यंतुगमकूपनचान्यथेति ५ केचित् रिष्टमरिष्टमि
न्यघ्रेःममतुमतंनवनेत्राणियावत्छनिजन्मनःतावद्दृष्टंविधातव्यमादौयंवि ३
चिंतयेत् ६ अरिष्टविचारस्यवालपताकीचक्रेयथा॥ ऊर्ध्वरेखात्रयंलोख्यंतिर्यग्र

२

रेखात्रयं तथा वेधस्तिर्यक्क्रमादेयो द्वाभ्यां द्वाभ्यां परस्परं ७ षड्रेखास्तु समालेख्य
पताकीवेधनिर्णये अस्यार्थः प्रागग्रा उदगग्रास्तिस्रस्तिस्रो रेखा लिखित्वा तदग्र
युग्माभ्यां द्वाभ्यां रेखाभ्यामाग्नेयादिवायव्यंतादीशान्यानैर्ऋत्यंतास्तिर्यग्रेखाः ष
ट् लिखेत् ग्रहदाने चिचारे चक्रं ते मेषः स्मनिस्थितः अस्यार्थः दक्षिणदिग्गाश्रितम
रेखाग्रतो द्वादशरेखाग्रेखासु मेषादिराशियो लेख्या इति मेषादिनामचिन्हानि ग्रह
युक्तानि कारयेत् एकरेखास्थिते खेटे त्रितये वेधनिश्चयः ग्रहोत्र दंडे स्त्रः त्रितिये
इत्युपलक्षणं यत्र स्थितस्तत्रापि वेधो बोध्यः रव्यादिग्रहदृष्ट्या च जन्मारिष्टं वि
धीयतं इति तत्र चक्रकादितो मीनपर्यंतं पंचाष्टद्युगलरनाखर॰षट्ईदशर॰मु

वना१४ग्रिवेदां४काक्रमेणदेयाःतदाह्ववेदादिव्यंकदानेषुमध्यमेषंविनिर्दैशेनक
२ लशांतहृंदयपर्यंतमंकादेयामुनिश्चितंवेदहंपंच५नव९दत्वावह्न्य३ष्ट८समयं६तथ
ाभुवनं१४युगलं२चैवदशा१०देयास्तैवचतु४दंचप्रागाग्रेरेखावामुमेषुस्यमध्यरेखा घ
2 त्वंस्वाभाविकमादायाग्नेयीरेखायायाश्रमनुवंमत्योदंततश्चस्वभाविककलशास्याना
त्स्वाभाविकमिथुनपर्यंतंलांगलवेधक्रमेणांकादानंबोध्यंततस्त्रिष्टलग्नंवेद
४पंच५नवे९रत्न्य६ष्ट८समयैः६भुवन१४युगल२दश१०भिर्दिनैर्मासैर्वर्षैःक्रमे
णक्रूरणमध्यमेसौम्येनलग्नस्थेवेधंलग्नवामदक्षिणसन्मुखेरेखान्यतमस्थेन
वारव्याधिग्रहेणदंडेशेनलग्नस्थेवेधेमरणंभवतितत्रदंडेशज्ञानस्यरव्यादिवास

२

ग्यामार्द्धेतद्दीशाज्ञात्वीनत्वातेउक्तंतेतत्रतिमवासरंदिनरात्र्योःप्रत्येकमष्टावर्द्धया
इतिसत्यस्तुवारेग्रुद्दिवाषड्द्धिकपंचाशतसंख्याकाअर्द्धयामाः रात्रावपितावंत
एवतद्दीशाअपितत्संख्याकाएवतत्रसंग्रहःअर्क१शुक्र२बुध३चन्द्र४शनि५
गुरु६ भौम ७ पुनरर्कइतिदिनार्द्धयामाधिपक्रमः अर्क१गुरु२ चन्द्र३ शुक्र४
कुज५ मंद६बुध ७पुनरर्कइतिशार्द्धयामाधिपक्रमःतत्ररव्यादिषुक्रमेणप्रथ
मयामार्द्धयामेशाःरव्यादयःसप्तद्वितीयार्द्धयामेशारव्यादीषष्ठाःहोराक्रमेण
शुक्रादयःसप्तशुक्रादिषष्ठाःबुधादयःसप्ततृतीययामार्द्धेशाःतत्सष्ठाश्चन्द्राद
यःसप्तचतुर्थेतद्दीशाःचन्द्रादिषष्ठाःशन्यादयःसप्तपंचमतद्दीशाःशन्यादि

षष्ठाः गुर्वादयः सप्तषष्ठतदीशाः गुर्वादिषष्ठाः कुजादयः सप्तसप्तमतदीशाः कुजा
३ षष्ठारव्यादयः सप्तअष्टमतदीशाः अथदंडेशास्तत्तदर्द्धयामस्यप्रथमदंडेशाः द्विती
3 यदंडेशास्तत्तदर्द्धसंख्याकाः शाक्रुरबिरविसोमसोमभौमभौमप्रभृतयस्ततस्संख्या
काग्रहाः २ तृतीयतदीशाराह्वाद्यर्द्धसंख्याबुधादयः ३ चतुर्थतदीशाबुधार्द्धभृता
श्चंद्रादयः ॥४॥ इतिदिवादंडेशाः रात्रौतुसप्तवारेषुप्रथमयामार्द्धयामेशाः रव्यादयः
सप्त १ द्वितीयतदीशारव्यादीनांपंचमागुर्वादयः सप्त एवंतत्यचमाश्चंद्रादयः द
यः तृतीयतदीशा एवंमग्रेप्युह्यंदंडेशास्तुतत्तद्यामार्द्धेशाः एवंस्यस्वार्द्धयामस्य
प्रथमदंडेशाः १ तदाहछनिशोः षडिषुक्रमतोवारेशाद्दर्द्धयामेषुदिवाषट्त्र

३

क्रमेणैव रात्रौ पंचक्रमेण चेत्निपातांतरं दिवाषट्क्रमेण रात्रौ पंचक्रमेणत्यर्थः

अथ दंडेशानयनमाह दिवार्द्धे क्रमेणैव रात्रौ षट्क्रमयोगतः रवेर्ई भवेद्राज्ञः

शुक्रोर्द्धे बुधः स्मृतः बुधस्यार्द्धे भवेच्चन्द्रः चन्द्रस्यार्द्धे रविर्भवेत् कुजस्यार्द्धे रवि

र्ज्ञेयो गुरोरर्द्धे शशी तथा शुक्रस्यार्द्धे भवेद्भौमः शनेरर्द्धे तथैव च अर्द्धकाभावे तिर

श्चः स्यात दंडको वसुसंख्यकः तथा रवेः षष्ठो भवेच्छुक्रः षष्ठो भवेद्बुधः बुधषष्ठो भवे

च्चंद्रश्चंद्रषष्ठे शनिर्मतः शनिषष्ठो गुरुर्ज्ञेयो गुरुषष्ठो कुजो मतः तस्य षष्ठो रवि

र्ज्ञेयो होराज्ञानस्य चिंत्यकैः उक्तानेव दंडेशान संगृह्णाति रविदनुजबुधग्ले

। १ चंद्रस्मरगात्ता २ कुजरविदनुजज्ञाः ३ एतैंदुस्मरामरौश्च ४ गुरुशशि १०

रविदैत्याः ५ शुक्रभौमार्कदैत्याः ६ शनिकुजरविदैत्या ७ भुंजते दंडदंडं १ रवि
४ सितबुधचंद्रा १ शुक्रमंदेज्यभौमाः २ कुजरविकविसौम्याः ३ सौम्यचंद्रार्क
जीवाः ४ गुरुकुजरविशुक्राः ४ शुक्रसौम्येंदसौराः ६ शनिगुरुकुजसौरा ७
दंडनाथाः स्मृत्या २ एवं चैकैकवारस्य यामार्द्धे चतुर्थांशरूपदंडेशेन व्या
दिग्रहेण पूर्वोक्तलग्नादिस्थेन सबलेन पताकी निष्टलग्ने विद्धे लग्नतत्सं
भवती त्याह लग्ने वा संमुखे वामे दक्षिणे ग्रहसंस्थितो दंडेशे यंविशोरिष्टं
दिनमासं च हायने दंडे उत्पत्ति दंडे लग्नादिस्थेनोत्पत्तिदंडेशेन वेधे शिशोरिष्टं त्र
रिष्टमित्यर्थः अथ कर्कादिस्थग्रहस्य वेधस्थानानि कर्के धनुष मीने हरिकौ

टघटेश्च च कन्या मकरस्तूके च तुलामीनांगनास्तु च वृश्चिके घटसिंहे च धनुर्मक
रककर्कगः मकरे च धनुकन्येधटेषु च वृश्चिके मीने च कर्कटे जूके मेष कंन्याधनुर्ज
षे वृषे सिंहे च कुंभे च वृश्चिके च विदिशेत तुलामकरकर्केषु स्याद्युदायो यथाक्र
मं यथायोगं यथान्यायं वर्षभागं विनिर्दिशेत तुलामकरकर्केषु वितिमिथुनवि
षयं कर्कादिनां वेधे पूर्वोक्तसंख्यायोगमाहुः एकोनविंशति १९ कर्कसिंहे
सप्तदशे १७ वतु षट्त्रिंशाकं तु ३६ कंन्यायां तुलाषड्विंशति २६ तथा वृ
श्चिके सिंहवत् तत्त्रयं नवयुग्मं २९ धनुः सदा तुलायां च यथा वर्षे तथैव मेक
रेपि च कुम्भे वृषे यथा सिंहे १७ मीने चैव तथा धनुः २८ मेषे षोडश वर्षा

णि मिथुने च नवे त्रिकं २८ पूर्वं वेदादयो येंका स्त्रिस्तुभ्यानेषु कीर्तिताः ते
५ मीलंगलेवेधेस्य स्मिन एकी कृत्य प्रकीर्तिताः यथांको हृश्यते मासं दिनं व
5 र्षं तथैव च ग्रहाणां च बलं बुध्वा पूर्वोक्तं तु विनिर्दिशेत् सबले च ग्रहे पापे दि
नमात्रं विधीयते मध्ये बले तथा मासं वर्षं चैव तथा बले बलान्वित शुभे वापि
वर्षं विद्यात्तथा तथा अशुभे दंडे संयुक्ते क्षीणपापयुते यदि शुभग्रहाः प्रपश्यं
ति तत्र वर्षाणि योजयेत् वर्गोत्तमे स्थतुंगे वा केंद्रे वा गुरुभार्गवौ तथापि प्रबले पा
पे वर्षभागे न लभ्यते एतदुक्तं मम मतं शिशोर्दिष्टं तु सर्वदा इति पालपातकी च
क्रं अथ ग्रहाणां राशिभोगनिर्णयः अद्वैकं तु बृहस्पतिः प्रतिवसेत्सार्द्धद्वयं ५

भास्करिः पादंवामरयुग्मकंस्मृतः पक्षत्रयंभूमिजः षड्विंशानिदिनानिदान
वगुरुर्द्वाविंशद्बात्रंबुधः षण्मासैःसहवत्सरंरविर्युग्मासंतथाभास्करः १ इतिग्र
थवलावलविचारपक्षेत्रादिकंदीपकायां मूर्तौजन्मभवंलग्नंमध्यरोवास्थि
तंभवेत नवमिश्चलतेचन्द्रोराहुर्भौमौरसास्मृताः शेषाश्चत्वारिचत्वारिवर्षं
ज्ञेयंशुभाशुभं १ अथशुभदंडसंयोगेसर्वत्रपापवर्जितेवालस्यकुशलंसर्वंश्च
भैर्वदिसमन्वितं अशुभदण्डसंयोगेसर्वत्रपुण्यववर्जितेवालस्यमरणंशीघ्रय
दिपापैसमन्विते १ सर्वमार्गेष्वमंतीवैइतिपाठः अपसव्येराहुकेतुकेतुवक्रे
विचारयेत चंद्रौरोराहुमन्दौचाएकनाड्यांयदावलतत्कालेमरणंज्ञेयंजी

वाङ्कचकष्टेदोऽदंचतुर्विंशोऽंशमपिविचार्येऽदंपापग्रहलक्षणमितिवहवः
तऽक्तंहृष्टिःस्याच्छुभवेधनपापवेधेनक्षयंमिश्रेमिश्रफलंवाच्यंयुगपद्देषांते
८ ।बुधैरितिजन्मवर्षात्वर्तमानवर्षपर्यंतंगणनाकार्यासवर्षसमूलोभवतीत्र
6 यंनवभिस्तष्टःशेषांकतुल्यजन्मलग्नेयत्रस्थितसम्मात्स्थानात्भवतिएवंच
न्द्रोद्रष्टव्यःराह्वोर्विपरीतगणनाकार्याकुजस्त्रुक्रवुधेन्दुर्कसौम्यस्त्रुक्रावनि
भुवांगीवार्कीभानुजेज्यानांक्षेत्राणिस्युरुजादयःग्रहस्पतातनकालिकस्तु
हदस्तुग्रहाद्वितीयद्वादशैकादशात्तृतीयदशमचतुर्थराशिस्थाःएतऽति
रिक्तस्यास्तत्कालशत्रवः इतिवोध्यंस्वदेत्रस्थेवलंपूर्णंपादोनमित्रभेस्थे

तेऽर्धेसमग्रहेस्तेयंपादशत्रुग्रहेस्थितौ।एतदुक्तंवलंसौम्येक्रूरेत्वेयंविपर्य
यात्। तथास्तंयंमुक्त्वाउदीयंतेशीघ्राख्याकेंद्वितीयगेस्तुर्यंएमुक्ताराशयःअत्युदि
ताःयस्मात्ग्रहात्सूर्योद्वितीयगाःमशीघ्रस्त्यर्थःसमास्तृतीयगेऽर्केतुमंदा।
भानौचतुर्थगेवक्रीस्यात्पंचमेषष्टेह्मीवक्रानगाष्टंगेनवमेदशभानौजायते
कुटिलागतिःद्वादशैकादशेभानौभजतेशीघ्रतांपुनःराहुकेतुसदावक्रौशीघ्र
गौचन्द्रभास्करौ क्रूरावक्रामहाक्रूराःसौम्यवक्रामहाशुभाःबुधशुक्रेंदुजी
वाख्वमादासौम्यग्रहाःमताःशनिराहुकुजादित्याःकेतुक्रूरग्रहस्तथाक्रूर
युक्तोबुधक्रूरःक्षीणचन्द्रस्तथैवचसहजाःस्युःस्वभावस्थाःसौम्याःक्रू

ग्रहश्च शीघ्रगाः सद्दूजा सदृजफलदाः स्वभावस्थः शुभः शीघ्रगो दुःखदः क्रू
७ रः शीघ्रगाः शुभः इत्यर्थः वक्रोदयः स्वदर्म्ये सुपूर्णो वीर्यो भवेत् ग्रहः उच्चनीच
7 समस्थाश्च त्रिधा चक्रे भवंति हि मेषो वृषो मृगो कन्या कर्को मीनस्तुला क्रमात्
आदित्यादि पूज्यानीयं यत्तस्य सम्पूर्णं मासे मासे फलं चंद्रराशि भागो विनिर्दि
शेत् चंद्रभावौ पापविद्धौ भावो नष्टफलदो भवेत् सदलार्कघटीभ्यश्च दिनस्था
नादि लोकयेत् तस्मिन्काले फलं वाच्यं निश्चितं तस्य भावजं तस्मात्सूक्ष्मफलं
वाच्यं वर्षे मासे दिने नाडकां ज्ञात्वा गुरुमुखात् फलं सदलाद्वि दिनाभ्यां च मास
स्थानादि लोकयेत् घटिकादिप्रमाणतः उच्चनीचाश्च यत्तुर्थे समस्थानं तदु

6

र	चं	मं	बु	बृ	शु	श
चंमबृ	रबु	रचंबृ	रशु	रचंमं	बुश	बुशु
बु	मबृशुश	शुश	मंबृश	श	मंबृ	बृ
शुश	०	बु	चं	बुशु	रचं	रचंमं

व्यतेउच्चस्थमध्यमंनीचंचक्रेचात्रविवस्थि
तंग्रहोमोस्यात्तथाक्रूराःवक्रमार्गोचनीच
गाःस्यात्नंव्योध्यमित्येवंबलज्ञात्वाफलल
मेतवक्रग्रहेफलंद्विगुणंत्रिगुणंस्वोच्चसंस्थितेस्वभावजंफलंसीघ्रेनीचेत्वर्द्धफ
लंग्रहाः उच्चस्थेतुबलंनीचस्थेतुबलंदलमित्यन्यत्र अथग्रहदृष्टिः शनिश्च
तुर्थे४।८एकपादः त्रिकोणे५।९पादद्वयदृष्टिः तृतीयेपादत्रयदृष्टिः दशमे
पादचतुष्टयदृष्टिः गुरुस्त्रिदशेएकपाददृष्टिः चतुरस्रेद्विपादः नवमेचतुर्थ
पादः मंगलस्यत्रिदशेएकपादः त्रिकोणेद्विपादः चतुर्थेत्रिपादः अष्टमपू

णेः परेषांत्रिदशेतकपादःत्रिकोणेद्विपादःचतुर्थेत्रिपादःअष्टमेपूर्णः परेषांत्रि
८ दशेकपादःत्रिकोणेद्विपादःचतुरस्रेत्रिपादःसप्तमेपूर्णः।विजामगेज्यरुधिरा।
अपिसप्तमेपूर्णःदृष्टय इतिबोध्यं।वीडुसितसौम्याम्नुवलिनःपूर्वेवीक्षणेस्तु
गाचर्यस्त्रिपादेकोणयोःकुजःपादेक्षणेबलीसौरीवीक्षणेद्दलमीरितं इति
वालघातकीनिर्णयः अथसर्वादिग्रहाणांविंशान्यष्टिदिनरूपमहादशास्वां
तर्दशामाह दशादशाहतोन्यादिदशादशाहताकार्यादशापिंडविभाजिता
लब्धेदिनानिज्ञेयानिशेषंषष्टिहतंपुनःदशापिंडविभक्तेयःलब्धंसंतद्दे
शाघटीअस्यार्थोयथारवेर्दशा २· दिनतद्दशाविंशत्यागुणिताजाता४०

इयं दशापिंडेन ३६० विभाजिता लब्धं १८ एवं चैकं दिनशेषं ४० इदं षष्ट्या गुणि
तं २४०० इदं पुनर्दशापिंडेन ३६० भक्तं शातस्याल्पांतरस्याग्रदोषत्वात्सप्तमः लब्धं
एवं क्रमेणान्येषां ग्रहाणामन्तर्दशाः कार्या तथा मतिरव्यादीनामंतर्दशास्तत
क्रमेण फलानि चलिख्यंते रवौ रवेः २७ मरणं र० बुं० २।५ मसात्मं पुत्रमं० श० २ रमं
हमार० । बु० ३।९ पापं र० श० ० १।५२ संतापं र० गु० ३ । ४२ अपद्गतार० ग० २। ४३ अ
पट्टनार० शु० ३।५३ मंदता १ चं० चं० ६।४६ न्यमतुल्यता चं० मं० ३।५१ लक्ष्मीना
शः चं० बु० ७।९ नाशः चं० श० ४।५३ स्त्रीपीडा नाशो वाक्ष्मवासश्च चं० गु० ८।५१ लाभः चं० रा
१।४३ सर्वनाशः चं० शु० ९।४३ लाभ भ्रियोरत्नादेश्च चं० रा० ४६ स्वल्पसुखं इति चंद्र

स्यअथभौमस्यमं·मं·२।४प्रासासंदेहः मं·बु·४।२४योषिम्स्यंम·श·२।३५शो
५ कः मंगु४।५५स्तुभंमंरा·३।६अग्निभीः मं·स्व५।११पीडामे·१।२।३३ वा[illegible]युर्यंम·चं
३।५३धनादिलाभः इतिभौमस्यअथबुधस्य७·बु·७।५·स्तुबुंबु·शु·५।३१सुखि
9 :बु·रा·६।६५।५१सिद्धिः बु·रा·६।१६शत्रुवाग्निभयंबुधस्तुक·१०।५३सिद्धिः बु·१·७।३
कीर्तिः बु·चं·७।४६रोगाः बु·मं·८।४८मद्भोगाभयंइतिबुधस्यअथशनेः श·श।३।३दे
शाद्भुः बुंशगु५।४८किंचित्सुबुंश·रा·३।४ङः बुं।।श·सु५।१स्तुबुंश·र·१।५·रिंष्ठ्रा·
चं४।७अल्पमृत्युः श·मं·२।५५देशान्यागास०बुर।१२सौख्यंइतिशनि।।अ
थगुरोः गु·गु·१५स्तुबुंगु·रा·७।७प्रवासोङ्गः बुंचगु·स्तुर।१५लाभगु·र३।२६स्तु

स्वंगु·चं ८।४५ विद्यागु·मं ४।४·शौर्यंगु·बु ९।५५ विद्याऽऽतिगु·रा·रा·४।२४अ
तिसारपीडारा·शु ७।४६ कलहः रा·र·२।१४ चौराग्निभयंरा·चं ५।३४ पितृदुः
खंरा·मं २।५७ संतापः रा·बु·६।१६ दुःखंरा·श ३।४२ रोगमृत्युः रा·गु·७।७ मृत्यु
समं इतिराहोश्च·श·२३।३ धनं अष्टोत्तरीविधानेन रवेर्वर्षे रवेः इत्यादिना
शु·गु ७।४७ भार्यानाशः कलहो बंधनं वा शु·रा ७।४७ बंधन इति शुक्रः शु
·र ३।५४ रोगः शु·चं·९।४३ कुशलं शु·मं ५।१२ धननाशो रवेः शु·बु·११।२२
सुखं शु·श·६।२८ धनसुखं वर्षेश्वरात्समारभ्य नाक्षत्रिकविधानतः वर्षांतरं।
कल्पनीयं फलं तद्वच्च कल्पयेत्। वर्षेश्वरस्य केतुपताकीस्था एवं नाक्षत्रिक

विधानंदशादशाहतेत्यादिजन्मादौसावनोमुतइतिस्मृतिः सावनवर्षारंभ
९ ःअत्रकार्तिकस्यएकविंशतिदिनोनरउक्तंबकार्तिकांतनवाहाभिजन्ममा
साद्दिनावधिदिनानिचैवमासाश्चगतवर्षेतुयोजपेतगतवर्षेगतजन्मवर्षे
10 इत्यर्थः तत्रप्रवृत्तंयद्वर्षंकार्तिकांतेचराहुतःशुभाशुभादिकंसर्वंजन्मव
र्षोद्विचिंत्ययेदितिराहुतः केतुपताकीतइत्यर्थः इदंवहुसंमतांकेचिमतव
र्षान्द्वादशातष्टानकृत्वाजन्मलग्नोमारभ्यगणभेवर्तमानवर्षेयद्राशिस्थ
ततिनद्राशिनाथोवर्षेशः तत्रवर्षेशस्यपताकीत्रयाणोईशानांमध्येयो
वलीस्ववतुंगादिस्थः तस्यांतर्दशाद्यायद्वयपराशिकोग्रहोद्वित्रीवर्षाधिपः

तस्यावलत्येपितदंशाद्या ३लंचजन्मलग्नंसमारभ्यगतवर्षाणिवर्जयेत् द्वा
दशेषुचभागेषुग्रहैर्वाच्यंशुभाशुभंवर्षप्रवेशेशपता अधीशास्तेशांतुमध्येवल
वानभवेद्यः एकोथवाद्विविगतोयदिस्यात्तस्यैववर्षे प्रविभाजनीयंमितिता
श्वनस्या २० दिक्रमेण अष्टोत्तरमत इत्याहुः अन्यंतरदशा दिगंवसमेतेने
दंदशाचक्रंरव्यादिशुक्रांताः पूर्वादिदिक्षु अष्टशुग्रहाः लेख्याः तत्रकृत्तिकादि
क्रमेणपापग्रहेषुत्रीणिरिक्षाणिदेहानिशुभग्रहेषुतत्वारि४ यत्रजन्मभंसा
प्रथमादशाएवंखेडादिवर्षक्रमेणअष्टोत्तरशतवर्षपर्यंतंप्रथमपर्यायः इति
द्विकुपापदशायांयदापापांतर्दशातदैवरिष्टं अथचतुर्विंशतिवर्षोयंजने

११ त्रिंशाद्वर्षोर्ध्वंवायुर्दोषाभिनिर्णयंकतुपताकीकेतुकुण्डलीचपञ्चस्वरेषु
कंकेतुपताकीमाहचतुर्विंषतिवर्षोर्ध्वमायुर्दायंविचिंतयेतसाधारणाज्जा
नंतिविषमंकठिनंध्रुवंचारिष्यापाठघरस्व्यादिग्रहमण्डलंरविचन्द्रमङ्गल
बुधशनिगुरुराहुकेतुशुक्रपंतेजानाकृतीकादिकक्षप्रमाणवामावर्तेंजेवा
भागाःतारजानक्षत्रवत्सरभागाऊर्ध्वंचरविःचन्द्रःकुजःसौम्यःशनिर्जीवोशु
रोभृगुः दशायांयस्यजन्मस्यातत्रमाक्रम्यगयेत्समपाःकेतोरपिपरंरा
होर्वत्सरंगणयेत्पुनःशुभवर्षेशुभंविद्यातपापवर्षेतथाशुभमितिअत्र
चक्रेजन्मनक्षत्रंयत्रपतितसजन्मवर्षेशःतमारभ्यवर्तमानवत्सरोयत्रप

तिनशाववर्षेश: अथांतर्दशारवौनवा: २० स्यु: खशरो५० आशांकेभौमेष्टयुग्मं
२८ विधुजेरसेषव: ५६ शनौत्रिरामे ३३ अगुरौत्रिषष्टि ६३ ख्याद्ध्यद्रो ४०
कायेभ्टगुजेखरा १० अर्धकायेराहुकेत्वोरित्यर्थ: येषांचकेतुपताव्यांम
हादशाया: अंतरदशाफलंयथाभुभेविधोबुधेपिस्यान्मरणंराहुमंदयो
: गुरुदृसेतथासौख्यंस्यान्मौमसूर्ययो: इत्यंतर्दशाफलं अथस्थूलदि
शाफलं रविवर्षेदेशभ्रमणंसंतापव्याधिंकार्यभि:फललनाकांज्वरशो
कभयाभि १ चंद्रपुष्टिद्युतिसंतोषसुखारोग्यधनपुत्रादि २ भौमेकार्य
हानिश्रमभयंसंतापस्फुटकर्मरतय: ३ बुधेज्ञानधनपुत्रलाभसुखरा

जन्मन्मानधनलाभः ४ शनैरोगभयेशोकबंधनक्षयार्थहानिप्राणनाश

१२ 12 : ५। गुरोस्वर्णाद्याम्भूषणविद्यापूजासुखधनागमाः ६ राहोरत्नश्चावविदेशम

गुरुपताकी

सूर्य६ ३ ४१५

नंबन्धिजभयानि ७ केतोराजभयश्चोरग्रहदाहबंध

नशास्त्रघाताः ८ शुक्रेपौरसत्व्यातिसुमुन्मारत्नप्रधा

नलाभः ९ श्र स्यांपानास्यां शिशोर्यत्रज न्मभंनत्रैवपा

र	प	मं	बु	श	ह	रा	के	शु
कृ	रो	मृ	आ	पु	पू	अ	म	पू
उ	ह	चि	स्वा	वि	अनु	ज्ये	मू	पू
उ	श्र	ध	श	पू	उ	रे	अ	भ
२०	५०	२८	५६	३२	३२	४०	४०	७०

पश्चेत्तस्मिन्वर्षेमृत्युरित्याह: अथकेतुकुण्डली तत्रपूर्ववद्रेखाद्वादशाको
ष्टाश्चार्थोबुध:कुजजीवौ सौमसुक्रतथैवच गुरुशनैश्चरश्चापिज्ञातव्याकेतुकुंड
ली ग्रहयोरुभयोर्मध्येकेतुस्थानचतुष्टयेरविबुधादीकक्षाणिज्ञेयाग्रहेषुच
केतोरेकैकमृक्षंस्यादाद्यंजन्मर्क्षकंभवेत् तत्क्रमात्फणेयेद्वर्षंयथासंख्यंक्रमा
त्सुधी: तत्रैककग्रहस्यनक्षत्रत्रयेणवर्षत्रयंभोग: केतोस्तुवर्षेमोत्रमितिक
लरविवर्षेशून्यफलंशिर:शूलदोर्बल्यग्रहकलहमनुष्यमरणानेकविघ्ना:
किंतुवर्षेचौरभयंबंधनाहीनिरबुधस्यवर्षेशून्यफलंशिर:शूलदोर्बल्य
ग्रहमनुष्यमरणानेकविघ्ना:केतुवर्षेदेशभ्रमणंमृत्युभयभयप्राप्ते

रोगस्त्रीपुत्रादिपीडाशोकबंधनार्थनाश चौरभयानि ३ भौमवर्षे गृहेकल
१३ हचौरभयाग्निभयपराक्रमभयानि ४ पूर्ववत्केतोः ५ गुरुवर्षेवित्त
प्राप्तिसर्वसुखप्राप्ति ६ चंद्रवर्षेकृषिलाभसर्वसिद्धसुवर्णरूप्यादिला
भसर्वसुखानि ७ पूर्ववत्केतोः ८ शुक्रवर्षेअनेकगवाश्ववाहनगजा
दिलाभसर्वसुखानि ९ राहुवर्षेजलभयपापब्रह्मणस्थानवासादि १०
पूर्ववत्केतोः ११ शनिवर्षेपीडादि १२ अथगुरुकुंडलीपंचरेखाःसमा
लिख्यरेखैकंप्रस्तारतयापंचरेखास्त्यस्योर्ध्वाइतिशेषःअनेनतिर्यगित्य
र्थः आदौरविस्ततोभौमःकेतुश्चैवततोयकेततश्चंद्रोबुधश्चैवपश्चान्मन्यंत

13

93

थैवचशून्यं सप्तमे चैव गुरुश्चैव तथाष्टमे शून्यं तु नवमे चैव तथैव दशमे म
तं एकादशे तु शुक्रस्यात् शून्यं द्वादशके भवेत् शनित्रयोदशेपि स्यात् रा
हुश्चैव चतुर्दशे पंचदशे तु शून्यं स्यात् ज्ञातव्या गुरुकुंडली पुष्यादितः।
क्रमेणैव कर्त्तव्यं पुनः पुनः यत्रस्थं जन्मनक्षत्रं तत्क्रमाद्‌गुणयेद्बुधः श्री
णित्रीणि च रिक्षाणि पुष्यादीनि योजयेत् जन्मनक्षत्रादिक्रमात् वर्षमेकै
कं क्रमशो भवेत् वर्षेशाज्ञानं पूर्ववत् ततो दण्डत्रितयं दंडाग्रे रविः तिर्यग्दं
डाग्रे भौमस्तु ऊर्ध्वदंडमूले केतुः तत्समीपोर्ध्वदंडाग्रे चंद्रः तन्मध्ये भृगुः
तन्मूले शून्यं अंतिमदंडाग्रे शनिः तन्मध्ये दंडे राहुः मूले तु शून्यं ह प्रह

१४
14

र	के	बु	मं	के	गु	चं	के	शु	श	के	श
पुम	म	कृ		आ	म	ह	वि	अ	पू	श्र	ध
रे	·	रो	पु	-	पू	चि	·	ज्ये	उ	ध	श
अ	·	म	पु	·	उ	स्वा	·	मू	अ	०	पू
३	१	३	३	१	३	३	१	३	३	१	३

स्यानेशुषु
ष्यादिकक्र
मणनक्षत्र
न्यासः अ

गुरुपताकी

र	मं	के	चं	बु	गु	शु	श	रा
८	९	१०	११	१२	१३	१४	१५	१६
१७	१८	१९	२०	२१	२२	२३	२४	२५
२६	·	२	२	३	४	५	६	७

अथवाणकंचक्रंकेतुगुरुकुण्डल्या
कृत्तिकादिन्यासमिच्छंति सूर्यचंद्रमंगलबुधगु
रुशुक्रराहुकेतुग्रहक्रमेण वग्रहन्यासमाङ्कः फ
लानिरविविबर्षेभवेदुःखंकुजवर्षेतथैवच केतुर्दश

तिहिक्लेशं सुखं वैद्वस्तबुधः गुरुस्तु कोनथा राज्यं महत्क्लेशं शनैश्चरः राहोस्त
थैव विज्ञेयं गदितं मिहतादिभिः एताकी कुंडलीकेतोः कुंडली च वृहस्पतेः
सर्वत्र पापसंयोगे संसयो जायते महान् नवसे सयेजाते पंचस्वरचक्रेण
निर्णयः अथातः संप्रवक्ष्यामि प्रोक्ता ये ब्रह्मयामले मात्रादिभेदभिन्ना
नां स्वराणां षोडशोदयाः मातृकायां पुराप्रोक्ताः स्वराषोडशसंख्ययातेषां
द्वावंतिमौ त्याज्यौ अश्वत्वारश्च नपुंसकाः शेषा दशस्वरास्तेषु त्यां हौ केके
हिके हिके ज्ञेया अतो स्वाराघासमरूस्वा पंचस्वरा हि मातृकोच्चारो मातृ
त्वा संजगत्रयं तस्मात्स्वरोन्तवे सर्वं त्रैलोक्यं सचराचरं लाभालाभं सु।

खंदुःखेजीवनंमरणंतथाजयपराजयश्चैवसर्वंज्ञेयंस्वरोदये इति खेन्नाचं
चवराहमतेपंचदससरासिग्रक्षर ३४ चोतीस एतेसपातेजगज्ञनवंधाग्रारतु
२५ मकहिकीसेतिग्रईउएओपंचस्वराः आदौबहूर्ध्वेरेखासतीर्यकषोडषरेखा
15 भिः पंचोत्तरसमती ७५ कोष्टकानिलिखित्वोपरितनतीर्यकपंचकोष्टेषु पं
चस्वराः स्थाप्यातदधस्तिर्यकषोडशरेखाभिः पंचत्तरसप्ति विंशत्कोष्टे।
षु काहिहितान ङ ञ णो झितान लिखितउक्तं चसर्वकालं वलीवर्णाः सर्वे
व्यापीनशेसयः तस्मात्सर्वप्रयत्नेनवर्णंवीक्षंवलावलंनप्रोक्ता ङ ञ
णाववर्णनामाहोसंतितेनहिचेम्रवंतिनदाजेयागजगत्तेयथाक्रमंयदिनाग्नि 14

भयेद्वर्णः संयुक्ताक्षरलक्षणः आद्यास्तद्वादिमो वर्णो इत्युक्तं ब्रह्मयामलेना
मच प्रसुप्तो भाषते येन येनागच्छति सद्वितः मत्रनामाद्यवर्णो यामाद्यास्वाघस
रस्तो हि नरनामादिमो वर्णो यस्मात्स्वराद्धधस्थितः स स्वरस्तस्य वर्णस्वराद्र
होच्यते केचित्तु नाक्षत्रनामैव ग्रह्णन्तीति संप्रदायानुसारेण संज्ञा उद्दितेभ्रमति
भ्रांतसंध्यास्तनद्दने तरं जन्म कर्म च यस्या नेपिंडछिद्रं चतमरं संज्ञाम गंस्रा
धो बालः कुमारश्च युवा वृद्धो मृतोपि च यत्रनामाद्यरं लब्धं तत्रैव उद्दितः
स्वरः फलं उद्दितेभ्रमते भ्रामितेच स्वरयानि तान्यशुभान्येवत्यर्थः पं
चत्रिंशत्कोष्ठानंतरं तिर्यक पंचकोष्ठेषु अकारादितः कालजे वृद्धादश

२९ 16

वार्षिकादिस्वरेषुप्रभवादिवर्षाणांकस्वरोक्तक्रमेणादेयानि ४· तद्धी
र्षीर्षकपंचकोष्ठेषुक्रमेणाकाराधःकार्त्तिकस्यांत्यनवदिनानिमार्ग
शीर्षपोषो ६· माघस्यत्रीणिदिनानिएवंद्विसप्ति ७२ दिनानिसावनव
र्षभागाः इकाराधोमाघस्यसप्तविंशतीः फाल्गुन ३ चैत्रस्यपंचदशेति
द्विसप्ततिः उकाराधश्चैत्रस्य २५ वैशाखस्य ३· ज्येष्ठस्य २७ एवंद्विस
प्ततिः एकाराधोजोष्ठस्य ३ आषाढश्रावणयोः ३६· भाद्रपदस्य ९ एवंद्वि
सप्तति ओकाराधः भाद्रपदस्य २१ आश्विनस्य ३ कार्त्तिकस्य २१ एवं
द्विसप्ततिः अकाराग्रहणाणमुदितायुपलक्षणंतथाहितस्माद्वर्षेविजनी

१९

याद्वर्णान्मासोभवेत्पुनः मासद्वयंविधातव्यंदिनेचद्वादशोत्तरं एवंक्रमेण
दातव्योवर्षभागस्वयंचसुकार्त्तिकांतेदिनग्राह्यंनवसंख्येयपथ्यान्तथामा
र्गपोषोतथारिपोमाघस्यचदिनत्रियं एवंक्रमेणदातव्यंवर्षपूर्णंयथाम
वेत् तदधः पंचसुतिर्यक्कोष्ठेषु सुक्लप्रतिपदादियोतकेकादिनमाघो
तकत्रिंशद्दंतानेकानदसाप्रथमकोष्ठस्थांकानांसमुच्चयेएकाशीत्यं
केएकपंचाशत्कोष्टेद्वेयः एवमिकाराद्धस्त्यनांकसच्चयःसमाशीतो
कोद्विपंचाशत्कोष्टेउकाराद्धस्तनसमुच्चयांकः स्त्रिनवति ९३ त्रिपंचा
शत्कोष्टेएकाराधस्तनस्तिर्यंकशमुच्चय एकोनशतांकः ९९ चतुःपं

चाश्रात्कोष्टे एवमोकाराधः पंचोन्नाशनांकः १५ एतेसमुच्चयाक्षिप्यंकारा
८ एवतत्कोष्टेष्वेव नंदाभद्राजयारिक्तापूर्णाचेतितिथ्ययः प्रतिपदादिप
17 र्यायः आसांतरोदयापक्षस्वरोनिर्बोधंनक्षाहतिथ्योः प्रतिपदादिस्य कुजा
दिर्वारनिर्णयः अयंभावः प्राग्यस्वरेभौमयारो बुधस्य चतुर्विंशतिदंडाः द्वितीयेबुधस्यषट्त्रिंशद्दंडाः गुरोरष्टचत्वारिंशान तृतीये गुरोर्द्वादशदंडाः शुक्र
वासरः शनिर्द्वादशदंडाश्चतुर्थे शनेरष्टचत्वारिंशद्दंडाः रवेः षट्त्रिंशरिति
पंचमेरवेचतुर्विंशतिर्दंडाः सोमवासरश्चेतीति संप्रदायः नंदाभद्राजयारि
क्तापूर्णाचापियथाक्रमं क्रमेणाकाः प्रदातव्यायासष्टाकसमुच्चयः वं। १७

द्वाष्टौ प्रथमे देया २१ नगनागौ २७ द्वितीयके तृतीये चाप्यग्निनववर्ष ९३
चतुर्थे च ग्रहाग्रहा १९ पंचोत्तरमतः देयं २५ क्रमेण पंचमेपि च तत्तदधः पंचको
ष्ठेषु मेषसिंहवृश्चिकेशो रविर्भौमो द्वितीये मिथुने कर्ककन्येशौ बुधचंद्रौ
तृतीये धनुर्मीनेशो गुरुः चतुर्थे वृषतुलेशः शुक्रः पंचमे मकरकुंभेशः शनि
रिति वाराः राज्ञेयाः ॥ ३ ॥ कं चक्रस्वरे मेसमिंहारिस्त्री मिथुनकर्कटाः ३ स्वरे
चापि मीनौ तुरास्वरे च तुलावृषौ ऽग्न्याप्स्वरे मृगकुंभौ चराशितो वारनिश्चयाः
स्वराधः स्थापयेत् तावेव तानराशीशोऽयं स्यनायक इति तदधः पंचकोष्ठेषु
प्रथमे रेवत्यादि सप्त भानि द्वितीयादि पंचमे तिन्न दाह काकारे सप्त

त्राणिरेवत्यादिक्रमेणचपंचपंचइकाराद्येणएवमष्टशस्वरोदयः तदर्थास्तियो
१८ हपंचकोष्ठेषुपूर्वोक्तवर्षभागात्तद्विद्विसमन्यात्मकाञ्चतुर्विंशतिदंडसहि
18 तचतुर्दशदिनरूपभागपंचकंदेयं इतिसंप्रदायः अमावाद्यश्चमेकैकं
मुदयत्वस्वरादिकः संध्यास्तवत्सरंचेत्स्यात्पापस्यापिचवत्सरं उक्तप
ताकोषुपापग्रस्थवत्सरमित्यर्थः तस्मिन्वर्षेस्मृतिहानिरसंतोषः पदेपदेस्य
थावसान्मासभागः कृतश्चस्वरपंचकेतथामासादिनभागेत्यपात्स्वरपंचके
चतुर्विंशतिदंडश्चचतुर्विंशतिदिनानिच उदितादिविभागेनफलंराज्या
दिकंविदुः उदितादित्रिकेसंध्यास्ततज्ञागसहितंचेन्मध्यमित्यर्थः

१८

अन्योन्यभागसस्यंचेत्संध्यात्तद्धितयंभवेत् संध्यात्तत्संध्यान्तनभागस
हितंचेदित्यर्थः तस्मान्हे सेविजानीयात्तुदिनादित्रयंसमं संध्यात्तमुद्दि
तादितितज्ञागसहितंचेत्समभित्यर्थः वर्षोमासंदिनंचैवतिथिर्नक्षत्र
वारकाः संध्यात्तेचपदस्सर्वंतद्धास्याद्दमुभंमहत् हानिदुःखंमहाक्ले
शोधननाशश्चजायतेमरणंघातपातादिनदिनेजायतेध्रुवंतस्मिन्दि
नेचयोरोगोजायतेपुरुषस्यचअसाध्यश्चभवेद्रोगोमृत्युक्लेशोदिदा
यकः ततश्चतदधः कोष्ठेषुपंचसस्वकीयवर्णस्वराधः कोष्ठेजन्मसंज्ञकेउ
उत्पत्तिकालतोवर्तमानवर्षपर्यंतंवर्षांकंहर्षादिगणनयालोकप्रसिद्ध

स्वजन्मराश्यंकं पूर्वोक्तस्वजन्मस्वरातिथ्यंकं समुच्चयरूपं स्वरांकं चैकीकृ
१५ त्यत्रिषुस्थानेषु संस्थाप्य द्विचतुर्भिः संगुण्य यद्वाभ्यां गुणितं सप्तभिश्चतु
19 र्भिर्गुणितं अष्टभिस्त्रिभिर्गुणितं षट्भिर्भाजितं कृत्वा तच्छेषांकत्रयमूर्ध्व
मध्याधःक्रमेण स्थापयेत् ततः स्वकीयवर्णस्वरात् द्वितीयं कोष्ठे कर्मसंज्ञ
के पूर्वोक्ते वयोराशिकर्मस्थित्यंकसमुच्चयानेकीकृत्य त्रिषु संस्थाप्योक्त
गुणकैरेव संगुण्य तेषु प्रत्येकं पंचांकं दत्वा उक्तभाजकैर्भाजं का गृहीतं तच्छे
षत्रयमूर्ध्वमध्याधःक्रमेण स्थापयेत् यद्वा शेषांतं कृत्वा तेषु शेषेषु प्रत्ये
कं दत्वा तैरेवोक्तैर्भाजिते यच्छेषांकास्त्रायांतानन् तथैव स्थापयेत् पंचमे
१८

लोत्तरंगुणनिमित्तेगोङः ततःकंत्राधानसंख्यकात्वतीयकोष्ठेवयोंकराश्यंयका
धीनीयतिष्यंकसमुच्चयात्तथैवकृत्वाभाजितास्यछेषांकत्रयमातितत्रनवां
कंदत्वापुनस्तैरेवभाजिकैःसप्ताष्टसैःभागेगृहीतेशिष्टमंकत्रयमधोधः
क्रमेणस्थापयेत्तपूर्वमेवकर्म्माकंदत्वागुणनंभजने इतिगोङः ततःश्वार्षको
ष्ठेपिंडसंज्ञकेवयोराशिपिंडस्थितिष्यंकसमुच्चयरूपस्वरांकान्तेकीकृत्य
त्रिषुस्थानस्थाप्यद्विचतुस्त्रिगुणितंसप्ताष्टरसभाजितंकृत्वाशेषत्रयेजन्म
कर्माधानस्थान्सर्वांकशेषानभन्यव्यतिरिक्तानदत्वापुनस्तैरेवभागेगृ
हीतेशेषंत्रयंपूर्ववस्थापयेत्सर्वांकमेलनोत्तरमेवगुणनभजने इतिगोङः

२० 20

छिद्रसंज्ञकं पंचमकोष्ठे वर्षांकाराख्यं कोष्ठे छिद्रस्य तिथ्यंकसमुच्चयरूप

स्वांकाएकीकृत्य त्रिधा संस्थाप्य द्वि चतुस्त्रिभिर्गुणिते सप्ताष्टरसैर्भाजिते

शेषं गृहीत्वा तस्मिन् शेषत्रये प्रथमशेषं जन्मादिचक्रोर्ध्वोपरितनशेषांक

चतुष्टयसहितं द्वितीयशेषांकं तात्कालकोष्ठस्य मध्यस्य शेषांकचतुष्टयसहितं तृ

अ	इ	उ	ए	ओ
क	ख	ग	घ	च
छ	ज	झ	ट	ठ
ड	ढ	त	थ	द
ध	न	प	फ	ब
भ	म	य	र	ल
व	श	ष	स	ह
प्र २२	प्रमा २२	रप २२	शो २२	सि २२
	विश्री	स्तु	प्रयु	प्रथ
संव इच्छ सनं ह	वसु शांति चि	मल निज व	विपा विम शा	गृध्य स्त ऽ स
का·जम ८ मा	भा२७ फा३·	वै ५ वै३·	ज्ये३ आ३·	मा२१ आ३·
उं पौ मा३	चै२५	ज्ये २७	आ३· मा९	की २२
ति· २।६ २६	२।७ २६	३।८ २८	४।९ २६	५।१· ३·२५
२१	७।२२	१३।२ २३	९।९ २४	२·२४
सं २१	मं ८७	ज ८३	रि ९९	स १·५
र मौ २५	पुं चं ३ ४६	गु ६ १२	शु २७	श ९ ९
दि२४ दि२४	दि२४ दि२४	दि२४ दि२४	दि२४ दि२४	दि२४ दि२४
वा उदि	क्र भ्रम	उ भ्रा	हं सं	स्त्र
जन्म	कर्म	आधा	पिंड	छिद्र

सगु नक्षत्र ग्रह वर्षमासमास दिनमागः

तीयशेषांकंताहृशकोष्ठस्थांतिशेषांकचतुष्टयविशिष्टंक्रमेणसप्ताष्टरसैःपु
नर्भाजितंकृत्वतच्छेषत्रयमूर्द्धमध्याधःक्रमेणस्थापयेत्अत्रचतुर्दशमेलनं
कृत्वात्रिघुस्थाप्यगुणनभजनेइतिगौडःसैन्नदापःछिद्रेश्रेणीत्यस्यकर्मस्व
रीययंचआधानस्वरीयनवेतिचतुर्दशेऽत्यर्थःइतिनदापरद्दगौडसंप्र
दायसिद्धंसर्वत्रस्वरांकोजन्मस्वरांकइतिविशेष्यःनदाहवर्योराशि
स्वरांकस्तुएकीकृत्यत्रिधास्थापयेत्.द्विचतुस्त्रिभिर्गुणितंसप्ताष्टरसभाजि
तंआधानेनवद्देयानिस्वरेक्रमेणपंचचसर्वांकव्यापितापिंडेछिद्रेश्रे
णीव्यवस्थितात्रप्रथमपंक्त्यावात्मनःशुभाशुभज्ञानेछिद्रीपस्याक

२१

21

र्षेणाःसिद्धासिद्धज्ञानंतृतीय स्थानुत्रादेःशुभाशुभज्ञानंचचतुर्थ्यांवधु
बुविराधादिज्ञानंपंचम्यामंतकवाहनादेःशुभाशुभज्ञानंमितिसंप्रदा
यःअथनाक्षत्रलब्धस्वराह्वयःसंख्यामारभ्येकद्वित्रिचतुर्पंचेत्याहत्यात
छूनलब्धंवर्षेयत्स्वरेपततिस्वरेयानिद्विसप्ततिदिनानितेषुमृत्युर्वाच्यः
ततःस्वतृतीयभागुरुरूपाणियानिचतुर्विंशतिदिनानिशून्याकराहुसंबं
धीनितेषुमृत्युर्वाच्यःतेषुशून्याभावेरविभौमशान्यंततमोयत्रतत्संबंधि
चतुर्विंशदिनोअथपापग्रहेनास्तिसर्वएवसौम्यास्तदाजन्मकालेके
त्रिकोणेतरराशौपस्थितःस्वतृतीयचतुर्विंसतिदिनाभ्यंतरेमृत्युर्वाच्यः

२१

अत्रपंचमंभागरूपाणिचतुर्दशादिनचतुर्विंशतिद्यात्मकानिइतिवक्तुंयुक्तं
तेष्वपिपूर्वोक्तवर्षांकजन्मराश्यंकतिथ्यंकसमुदायरूपस्वरांकानेको
कृत्यपंचभिर्भजेत्तत्रैकशेषेनंदा द्विशेषेभद्रात्रिशेषेजयाचतुःशेषेरि
क्ताशून्यशेषेपूर्णातद्यथाकस्यचिद्वर्षः ५६ सिंहराशिः ४ वकारादिना
मस्वरीयतिथ्यंक ८७ एकत्र २४५ शेषेशून्यपूर्णावांमृत्युः नत्रषट्सु
नंदासुखंतमानंदेत्यर्थंतथाविधांकंषड्भिःशेषयेत्तत्रैकशेषेआद्यनंदा
यांसुखेमतिपंच द्विशेषेद्वितीयनंदायांसुखषष्ठांत्रिशेषेतृतीयनंदा
यांसुखेकादृशुष्पाचतुःशेषेचतुर्थनंदायांकष्टप्रतिपदिपंचशेषेपंचमनं

स्यां क्रमषष्ठ्यां षट्शेषे षष्ठनेत्रायां क्रमैकादश्यां मृतिर्वाच्यः यद्वा त
द्वर्षे पूर्वोक्तरीत्या पत्स्वरे पतति तत्स्वरे तत्यं मत्स्वे वा याति तिथिर्नेत्रान्य
२२ 22 तमा तस्यामेव मृत्युः एवमेव लग्ननिश्चयोपि ॰ यद्वा वयोराशिजन्म
स्वरांकसंमुखे पद्वादशभिर्हिते यः शेषः तन्मासांगं लग्नदंडे न्हते यः
शेषः स लग्नदंड इति तद्वर्कं गणित्वा निश्चये वर्षे वर्षे भागप्रकल्पनाप
वभिस्तु हृते शेषं नेत्राद्यां मृतिकारणं पंचभिस्तु हृते शेषे मृत्युश्चेयो
नवान्यथेति क्वचित्पाठः षड्भिर्हृते तिथिग्रासाधारो ग्राह्यस्ततः सप्तभिर्हृ
ते ग्रहवारादि व्यभिचारि इति तिथिपर्यंतमेव मृत्युहेतुर्वेदेहितिसंप्र

दायःतथाएकंदेयंनग्राह्यंवर्षेवातिथिसंग्रहेनदेवानहेयंवामध्येछु
क्रमयोःवर्षप्रवेशाद्यतिथौचंद्रःपूर्णश्चेत्तदावर्षोकेतिध्यंकेचकोदेयः
एकवर्षेदिनंचहेयंहीणेचंद्रेहेकंहेयंन्यूनेकार्य्येमध्यस्थेतुक्रममेवग्राह्यं
नहिद्वित्यागोशुक्लदशमीमारभ्यकृष्णपंचम्यंतंपूर्णेंदुःकृष्णषष्ठीमा
मारभ्यामांशीणःग्रमध्यःयदिजन्मवर्षःचंद्रोवर्षाधिपतिःपूर्णबल
त्वेनुतिथ्यावेकेहेयंअन्येत्वपूर्वंवदंतिकेचित्तुतदेवंप्रकृतस्यपूर्ववर्षावसे
लेनेनदिनत्रयंमृत्युकारणंमुन्नेयंमृत्युश्चाष्टविधिःव्यथादुःखंभयंल
ज्जारोगःशोकःतथैवचबंधनंचापमानंचमृत्युरष्टविधःस्मृतइतितत्रा

पित्वगोस्ययोःकंपंचविध्वत्वयत्रदृश्यतेतत्रदिनेमृत्युर्वोव्यः अथोक्रमाण
वर्षनिर्नेयंउक्तयताकीत्रयेक्रमेणरविमंदकुजाराहुर्वावयोराशिन्यारि
नाशाप्तशेषस्वराःकेष्ठुवसमसशून्यंभवेत्तदावश्यमृत्युःतथावशन्ना
वाकंपसातशून्यंवहुतरयापत्ताहारसाणाहोरेवापहासेविलेनाकाभिन्ना
अवश्यहंसीकरेपयाणासतशून्यतीनपापःअायशेअतेकुजकाल
वेशेअंतेछिद्रेतदामृत्युशून्यादिपापादिशुकाअापिशेअंतेकुजाका
लयेमेमंगलसप्तमपंचमद्वादशमाणजीवणामरणस्फुटंतंतद्वाण
ज़ानंशूनिस्दंजन्मअहे० गुरुादिपापादि स्दंशून्यअाउसेअंते

कुजकालपेसे॥ अथवा पनाकी त्रये पूर्वे वन्यापंसंयुक्ते पंचमस्वरेष्ठ राहुरू

पदशाश्शून्यंभवेवदाम्हत्युःतदा हं अथवापापसंयुक्ते दशाश्शून्यंभवेद्य

दिनदाम्हत्युंह्रजेदेवराजस्यमोयदि॥ अथवापंचस्वरेषु चतुर्थांकरूपवुध

त्रयात्तीयांकरूपमंगलद्वयंदशाश्शून्यांवनिपानांकी त्रयेकृणशनिमंग

लरवियाराहुर्वानदाम्हत्युःतथाचवंन्नाजीनिवुधः॥ कुमंगलश्चादशे

लेवियादशाश्शून्यजहार आइसे आयातिसंवत्सरः॥ तत्रैववर्षे॰वले

॰वदनीर्थः॥ यद्वापंचस्वरेषु आदेद्वितीयांकरूपंचेद्रः द्विश्शन्यंचश्चेते

त्तीयांकरूपकुजचतुष्टयंजन्माछिद्रयोर्मध्येचतुर्थांकरूपः॥ वुधत्रयं

पंचमांकरूपगुर्वोर्मध्ये १ को कारूपो रविः पताकीत्रये पूर्वोक्तं पापद्वयं त्र
२५ येवा तदा मृतिः आदौ चंद्रो द्विशून्यं अंते कुजचतुष्टयं मध्ये बुधत्रयं चैव गु
रोर्मध्ये तथा रविः पापद्वयं त्रये वापि संयुक्ते हायने पि च मरणं तत्रैव क
25 र्त्तव्यं नात्र कार्या विचारणा यदा पताकीत्रये सूर्यं पंचस्वर्यो रवे करूपः सूर्य
ः शून्यं द्वयं च तत्र वर्षे पि मृत्युः तदा हस्या तत्र चे यदा सूर्यः स्वर्णो दैशू
न्यसंयुक्ते अवश्यं मरणं चैव तत्र वर्षे भवेत् दैतिके चित्यं चस्वरे स्यान त्र
ये सूर्यस्तदग्रे शून्यद्वयं पताकीत्रये पापस्तदैत्यस्यार्थे माहुः आद्य
वा पताकीत्रये सूर्यः पंचस्वरेष्वादौ बुधः शून्ययुगलं च मध्ये पि बुधस्त

दा मृत्युः तदा हि बुधेपि शून्ययुगले रवे वर्षे समुद्भवे बुधेष्यंतगेते वैवमरणं
तु नसंसयः अथवा पंचमस्वरेष्वादौ गुरुः शून्यद्वये युनः अंते छिद्रे कुजः
पताकीत्रये पापस्तदा मृत्युस्तदा गुरुः शून्यद्वये प्रभे कुजश्चांते भवेद्यदि
प्राणत्यागो न वेतस्य वर्षे पापसंयुक्ते यदा पंचस्वरेष्वादौ शून्यद्वयाविशि
ष्टेज्ञो मः अंतेपि सः पताकीत्रयेपि पापो वर्षेशस्तदा मृत्युः तदा हि शून्यद्वये
कुजे प्रान्त्ये चांतेपि कुजसंभवे विशेषणमन्तोन्ते यावर्षे वै पापसंयुते अथवा
पताकीत्रये हर्षेशः पापः पंचस्वरे बुद्धि द्वितीयस्वरे शुक्रः शून्यद्वये चेत्तदा
मृत्युः तदा हि शून्यद्वये ज्ञापि वर्षे वै पापसंयुक्ते द्वितीयश्चरसंयोगे मृत्युर्भ

वतिवान्यथाऽथवा पंचमस्थे रवौ जन्मनि शून्यत्रये ऽंते चकुजे पताकीत्रये च
२५ पापस्त्वद्वा क्लेशः तदाहुभयं मं शून्यत्रितीयंऽंते चकुजमंस्थितिः वर्षे तत्ले
25 षट्के नाम शुभयोगे शुभषट्के पताकीत्रये गुरुशुक्रौ वर्षेशौ पंचमस्थे रवौ दश
शून्ये तदा नमृत्युः तदाहुः दशशून्यं भवेद्यत्र वर्षे च गुरुगुरुशुक्रयोः क्लेश
मात्रं भवेत्तस्य जीवने नात्र संशयः यद्वा जन्मस्थे रवौ पंचमे बुधषट्कं जन्मनि त्रि
द्वयं कुजश्च कर्मणि शून्यद्वयं शुक्रद्वयं च भवेत्तदा मृत्युः तदाहुः छिद्रे बु
धषट्कं शून्ये जन्मनि त्रिद्वये कुजशुक्रे शून्यद्वये कर्मे मृत्युर्भवति नान्यथा
पिंडेउषे निपाणं ते ऽथवा जन्मनि त्रिगुरु कर्मणि राहुभास्करो ऽथ धाने

मंदमौमौ च जंतोर्मरणं निश्चयः अन्येपि योगाः क्वचित्पठ्यंते षष्ठांकेषु पंचसप्तभौमाः
पञ्चाकीत्रये पापस्तदापि मृत्युः खरांकेषु पापद्वयं घटश्चन्यानि श्चंते छिद्रेकुस्तदापि
मृत्युः २ तथा पंचमस्वरे द्वयांकरूपांश्रेग्रे शून्यरूपराशः शून्यरूपराह्वो स्थे च चंद्रः
पत्नाकीत्रये गुरुचंद्रस्थानि नां वर्षैं तदा मृत्युः तदा हविपुविषुं तद्योर्योगश्चान्योन्य
योगसंभवे गुरुचंद्रस्थाने वर्षैं तथापि मृत्युः मादिशो रत्पापग्रह दशायां तदयम
र्थपार्दयदि अरियोगे भवेन्मृत्युर्मित्रयोगे न संशयः अरीति शुभदशायामथ
रियोगे मृत्युरित्यर्थः पापग्रहस्य लग्नाष्टमपतिनदशायां पापस्य चंद्रस्यांतर्द
शायां क्रमो वा तदा मृत्युरित्यर्थः ३ इदमपि जन्मलग्नस्य पापविद्धत्वे पापयामा

पं. डैजन्मनि च सर्वमरणयोगानामिदंसहकारीत्याहुः जोतिर्विदः प्रपस्यंतग्रहा
स्व. णांशुविचारकाः पंचस्वरादिनोयहैसंग्रह्यनिर्वनंकृतं इतिश्रीप्रजापतिदास
२८ कृतः अप्ययादननकृतविद्दसहितः पंचशराख्योग्रंथसमाप्तम् १ अथपदग्र
26 हाः सूर्यस्थितर्क्षमारभ्यद्वादशेकेतुरुच्यतेकेतोः सप्तदशेसौम्यसौम्याच्च
तुर्थगोभृगुः भृगोर्मतेपदग्रहाः स्मृताः अथनित्यग्रहाः चन्द्रस्थितर्क्षमारभ्य
भूसुतासप्तमेस्थितः कुजाच्चतुर्थेसौम्यसौम्यसौम्यात्पंचमोगुरुः गुरोःषष्ठेभृगु
श्चैवभृगोःसप्तमेशनिः शनेर्नवरविज्ञेयो रवेर्नवमभेतमः राहोर्नवमभेके
तोरेतेदिनग्रहाःस्मृताः अथक्षणिकग्रहाः रामश्वाण ५ पुरा ३ रंध्र ९ वसु ८ रा

ज्ञापुरा ३ अद्वित्यादियद्धासर्वैर्वर्णानां संज्ञाश्च खेचराः उदाहरणं वर्तमानवयो
कः ४ राशिः तुला तस्याः अंकः ८ गकारे वर्णस्वरः उकारः उकारस्य समुच्चय
निर्ण्यकः ९३ पक्षो ४३।८।९३ योगः १४२ योगस्त्रिधा १४ | १२ | ७ भागा
द्विचत्रस्त्रिभिः संगुणय सप्ताष्टरस भाजितं कृत्वा तच्छे १४ | २४ | ८ षांक
त्रऊर्ध्वमध्याधः क्रमेण स्थापितं ४ जन्माख्यमिदं १४ | २३ | ९ स्वकी
यवर्णस्वरान द्वितीयकोष्ठे कर्मसंज्ञके पूर्वोक्तवयो ४३ राशि ८ कर्मा
ख्यनिर्ण्यक ९९ समुच्चानेकीकृत्य त्रिषु स्थापयेत् उक्तगुणकैरेव संगुण
यतेषु प्रत्येकं पंचांकं ५ दत्वा उक्तभाजकैर्भागमहृतेन तच्छेषत्रयं उर्ध्वम

पं॰ ण्यायः क्रमेणस्थापयेत् १४८ | २ | ७ | शे॰ अथायानस्वरे पूर्वोक्तवयो ४३ राशि ९
स्व॰ आयानीयसमुच्चयाकन् १४८ | ४ | ८ | नें १९५ एकीकृत्य त्रिषुस्थापयेत् अण
२७ कैसंगुणप्रत्येकंनवकैः १४८ | ३ | ९ | ५॰ ५॰ ४ समूल्पस्वस्वभाजकैर्भजेत् शेषत्र
यमयोयः क्रमेणस्थापयेत् अथपिंडस्वरे वयोंक ४३ राशि ९ पिंडशसमुच्चाय
काशेषांकान् १५४ | २ | भा॰ | शेष २ ८२ एकीकृत्य ३॰ त्रिधास्थापयेत्
गुणकैः संगु १५४ | ४ | ८ | १ एतत्त्रसर्वो ३॰ क २॰ प्रत्येकंद
यात् स्वस्व १५४ | ३ गु | ९ | ३ भाजकैर्भजें ३॰ त् शेषांकत्रयं
अथोयः क्रमेणस्थापयेत् ४॰ २५ अथछिद्रस्वरेतत्रवयो ४३ रा

शिछिद्रस्थानिध्यांकान ८७ एकीत्य १३६ त्रिधास्वस्वगुणकेर्गुणितिग्रत्र

छिद्रेस्रेणीष्ववस्थितेनयूल्काजन्मादिकानांश्रेक्रमान ग्रंकेयोगंत्रिधाकृ

त्वात्रिषुस्थानेषुदद्यात पश्चात स्वभाजैर्भजेत शेषत्रयं ५ २ ४ | ६ १ ४ ग्रधोधःक्र

मेणस्थापयेत ग्रथगोडपक्षमाह उदितस्वरेशेषाकाः ५ कर्मस्वरशेषा

काः ६ ग्राधानशेषांकाः ६ पिडस्वरेशेषाकाः ० स्थाय्याः ६ छिद्रस्वरेशेष

काः ४ विश्वस्वरमतमिदं उदितस्वरेशेषांकाः ६ ग्रानस्वरेशेषांकाः ६ छिद्र

स्वरेशेषांकाः ३ तिउदाहरणंवर्णांकाः ३२ नाम्नयंकः १ वर्णस्वरएकारस्तथा

वांकाः ९६ एकीकृत्य १३२ त्रिधास्थापित ग्राधाने कर्तव्येयोगांकेवयोज्यं १४१

१३२ गु भा | पुनरेवत्रिधास्थापिते शेषं | २ | एवं कर्मस्वरे पंचसंयोज्य १३७

१३२ २ ७ | कृते जातं | १४१ | ३ | ७ | ४ | क्रमेण योगः | ५ १ २ ० | यो ८०

१३२ ४ ६ | १४१ | ४ | ८ उक्तं ३ | ४ ४ ० | ८००

२८ केयातिते | १ | ०|०|० | १४२ | २ | ६ | १३८ पूर्ववत्कृते | ३ ३ ० | ६००

४ | २४|२४

28 जातं ०।०।० | ३ | इदं विम्बश्योरुदाहरणं अथ विम्बेश्वरउदाहरणं वर्योकः

राश्यंकः वर्णस्वराकारसंस्यध्रुवांक ९९ त्रिपाणांयोगः १३२ त्रिधास्था

पितः उक्तरीत्या कृते जातं ५ ० ० अथ कर्मसाधाने वर्योकः राश्यंकध्रु

वांकयोगे पंचयोजितः त्रिधास्थापिते १४७ | ३ | ७ | जातं २।४।३ अथ व्याधा

१४७ | ४ | ८

नसाधाने वर्योराश्यंकध्रुवांकयोगः १४७ | ३ | ६ | १३२ नवयोजितः १४१

त्रिधास्थापिते जाते २।४।२३२ एवं कृते जाते २।४।३ अथ पिंडस्थानेव
याराश्य अथ धान साधाने वयोराश्यंकयो ध्रुवांकयो ध्रुवांक योग २३२ त्रया
णां पूर्ववत् तिनां योग

१४१	२	७
१४१	४	८
१४१	३	६

त्रिषु स्थानेषु योजितः

१५४	२	७
१५४	४	८
१५४	३	६

जाते ।०।०।०

१४०	२	७
१४०	४	८
१४०	३	६

अथ च्छिद्र साधने योराश्यंकयो ध्रुवांकयोग २३२ यथा श्रेणी
योगः ८।८।६ यथास्थानं त्रिषु योजितो जातो योग उक्तरीत्या
कृते जाते ० ० ० इत्युदाहरणम्

29

नं० ४५३-६-घ
पंचस्वरा: (ज्योतिषम्)
पत्राणि २-६ (सम्पूर्णम्)